

Poglavlje 3

Prva pomoć Gospe od Zdravlja

1. Kuga u Splitu g. 1731—1732

Prošlih vjekova razne kužne bolesti često su pohađale naše krajeve. Ponajviše to je bila kuga, koja je dolazila s istoka preko Bosne s trgovačkom robom.

Među ovim pošastima posebno mjesto zauzima kuga, koja je po Dalmaciji, Bosni i Hercegovini harala god. 1731 i 1732.¹ U Mostaru je, kako bilježi O. Nikola Gojak od 1. listopada 1731 do 1. veljače 1732 umorila 13 hiljada, u Ljubuškom 350 duša.² Slično bi bilo i u Dalmaciji, da nije bilo energičnih mjera, koje su vlasti poduzele za suzbijanje pošasti.

O. Gašpar Vinjalić navodi u svojoj povijesti, kako je kuga došla u Dalmaciju.³ God. 1730 pojavila se je u Bosni. Onamo je došla s trgovačkom robom iz Carigrada. Na Grahovu, gdje su, još u vrijeme O. Vinjalića, bile razvaline jedne crkve, običavali su se na pravoslavni Petrovdan skupljati pravoslavni svećenici. Prigodu su izrabljivali turisti trgovci i donosili robu na prodaju. Iz Dalmacije su do-

¹ Vidi o tom moju raspravu »Kuga u Splitu i Dalmaciji g. 1731«, »Novo Doba«, uskršni broj 1936, s. 24. O toj kugi nalazi se više isprava u LACD i u arhivima drugih naših samostana. O njoj su pisali: Farlati, 3, 554; Bajamonti, Storia della peste in Dalmazia, Venezia 1786, s. 138; Frari, Della peste e della amministrazione sanitaria, Venezia 1840, s. 612; Vinjalić, Compendio istorico-cronologico, s. 627—629; LAPŠ, 247; Zlatović, Franovci, 221; Monografije, 386 sl.

² Ovo je zabilježeno uz dan 6. XII. 1732. Tu također kaže: »Ove godine ne more se drugo reći negoli zla sa svi strana, pošto kuga udari moriti svuda u Dalmaciji: u Splitu, u Ztarmici, u Zkradinu, u Kotaru, u Varlici, u Poljici i u Ztobreču, na Gardunu, u Košuti, u Vojniću, i u Sinju, u Paštroeviću, po svoj Bosni i Ercegovini.« Rukopis je pisan bosančicom.

³ Compendio istorico-cronologico, 627 sl.